

Ikäihmisten raati
Vuorovaikutteista toimintaa
ikäihmisten arjen parhaaksi

IKÄIHMISTEN RAADIN KUUKAUSIKOKOUS
17.3.2022

Tervetuloa!

Teema: Ikääntyvien sote-palvelut

Asialista:

1. Tilannekatsaus: Pentti Repo

2. Ikääntyvien sote-palvelut 1.1.2023 jälkeen

Mari Ventola, Tuuli Vuolahti; Tulevaisuuden terveystieteiden tutkimuskeskuksen ikäihmisten palveluiden projektiasiantuntijat

3. Keskustelu

Ikäihmisten raati Maaliskuun kuukausikokous

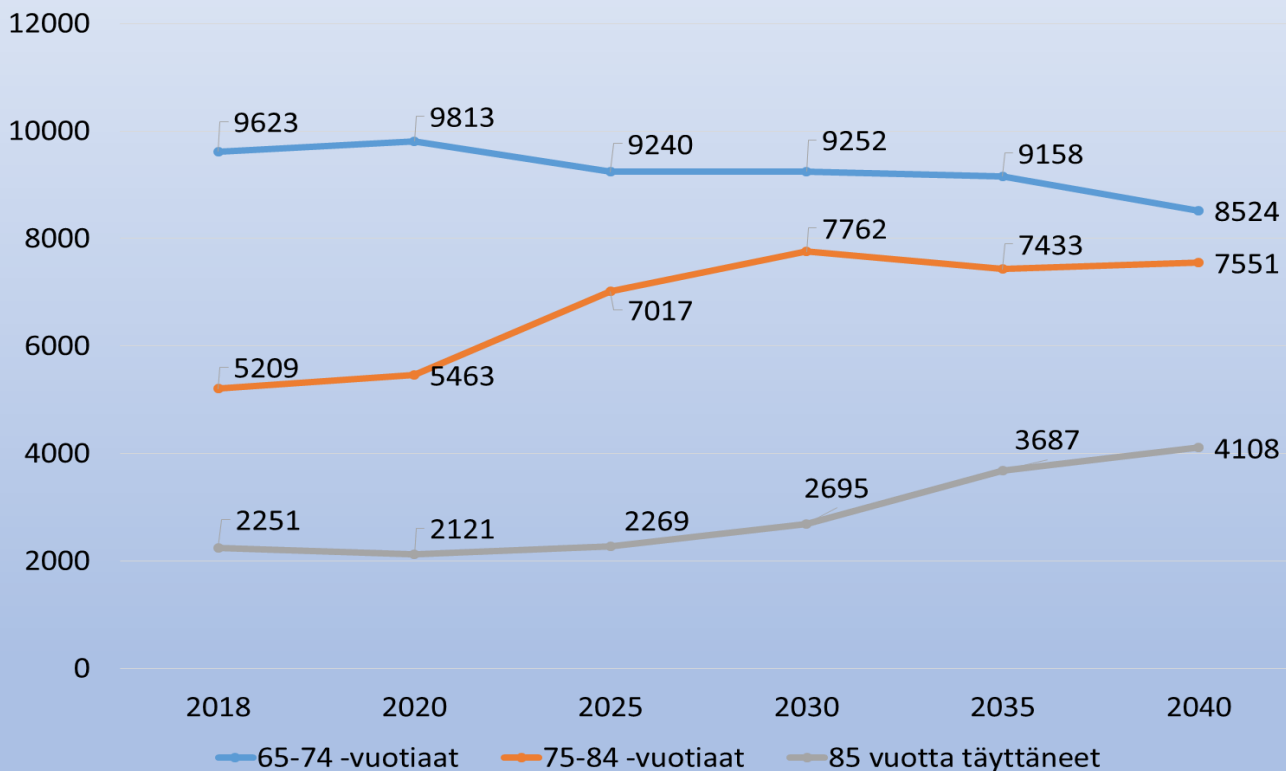
Megatrendit

- Väkiluvun kasvu pysähtyy, lähtee laskuun 2040 jälkeen
- Väestö ikääntyy
  - 65 v nyt 23 %, 2030 30 %
  - Huoltosuhde heikkenee
- Kaupungistuminen kasvaa
- **Kaksiportainen aluehallinto**
  - Hyvinvointialueet
  - Kunnat

Ikäihmisten raati

Maaliskuun kuukausikokous

IKÄIHMISET; Hämeenlinnan väestöennuste 2017–2040

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Aluehallintouudistus 1.1.2023

Vuosi 2022

- **Ikäihmisten palveluissa ei tapahdu muutoksia**
- **Hallinnollisten muutosten suunnittelu**
- **Kanta-Hämeen hyvinvointialue**
  - **Aluevaltuusto: organisaatio ja hallinnolliset toimet**
    - **kevätkausi: hallintorakenteet, strategia**
    - **syyskausi: päätöksiä palvelutoiminnoista**

Kaupungin toimihenkilöiden keskeiset toimintoalueet

- **Nykyisten asiakaspalveluiden häiriötön säilyvyys**
- **Meneillään olevien hankkeiden jatkumo / soveltaminen uuteen sote-järjestelmään**
- **Valmistautuminen 1.1.2023 toimintoihin -> asiakaspalvelun kitkaton siirto**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Aluehallintouudistus 1.1.2023

Valmistelevat toimielimet

- **Valmistelutoimisto**
  - **hyvinvointialueen päätösten valmistelu**

- **Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden hanke**
  - **Ikääntyvien palvelut**
    - **projektiasiantuntijat Mari Ventola, Tuuli Vuolahti**
  - **Osallisuusverkoston kuukausittaiset kokoukset**
    - **17.3.2022 kokouksen teema: Viestintä / tiedonsaanti**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Kaupungin toimihenkilöiden keskeiset toimintoalueet v. 2022

- Nykyisten asiakaspalveluiden häiriötön säilyvyys
- Meneillään olevien hankkeiden jatkumo / soveltaminen uuteen sote-järjestelmään
- Valmistautuminen 1.1.2023 toimintoihin
Asiakaspalvelun kitkaton siirto

Vuorovaikutteisen toiminnan peruselementit

- 1.) Ikäihminen vastaa itse itsestään ja omasta toiminnastaan.
Mukavuusasema, kaikki hyvin, mutta jos ongelmia tulee...
- 2.) Hyvinvointialue ja kaupunki tarjoaa palveluita asukkaittensa käyttöön.
- 3.) Ikäihminen saa ajantasaiset tiedot kaupungin (ja hyvinvointialueen) palveluista ao. organisaatioiden tiedotuskanavien ja median kautta.

Ikäihmisten raati

Maaliskuun kuukausikokous

Uusi SOTE

- **Ikääntyneiden palvelujen kehittäminen**
Kanta-Hämeen hyvinvointialueen valmistelutoimisto

Kotihoidon sisältöjen, saatavuuden ja intensiteetin kehittäminen

- **Yhteisen omaishoidon tuen toimintamallin käyttöönotto**
- **Ikääntyneiden kotiin annettavien palveluiden verkoston laajentaminen ja asiakas- ja palveluohjauksen kehittäminen**
- **Tietojohtamisen kehittäminen ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto**
- **Toteutuksessa kuullaan ikääntymistään suunnittelevia asukkaita ja mietitään yhdessä ratkaisuja**
- **Hankkeessa työstetään informaation ja neuvonnan konkretisoiva toimintamalli**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Viestintä

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Tiedotusjärjestelmän toimivuus

- **Tiedotusjärjestelmä ei toimi tasapuolisesti**
  - **Yli 65-vuotiaita 40 % (15 000) ei hallitse tietotekniikkaa**
  - **Yli 80-vuotiaista (~16 000) digitaidottomia on 80 % (vajaat 13 000)**
- **Korvaavaa, helposti lähestyttävää tiedonsaantijärjestelmää ei ole**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Korjausehdotuksia

- **Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle kehitetään strategian mukainen yhteinen viestintämalli vuosien 2023 - 2025 aikana. Tiedotus integroidaan kunnallisiin viestintäjärjestelmiin.**
- **KHHVA kehittää verkkoviestinnän rinnalle perinteisen viestintäkokonaisuuden tietotekniikkaa hallitsemattomille asiakkailleen.**
- **KHHVA käyttää aktiivisesti mediaa (paikallisradio ja -televisio, paikallislehdistö) julkisena tiedotusvälineenä.**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

VIESTINTÄKOKONAISUUS

lähettäjä

viestintäkanava

vastaanottaja

Ikäihmisten raati

Maaliskuun kuukausikokous

Vuorovaikutteinen tiedonvälitys

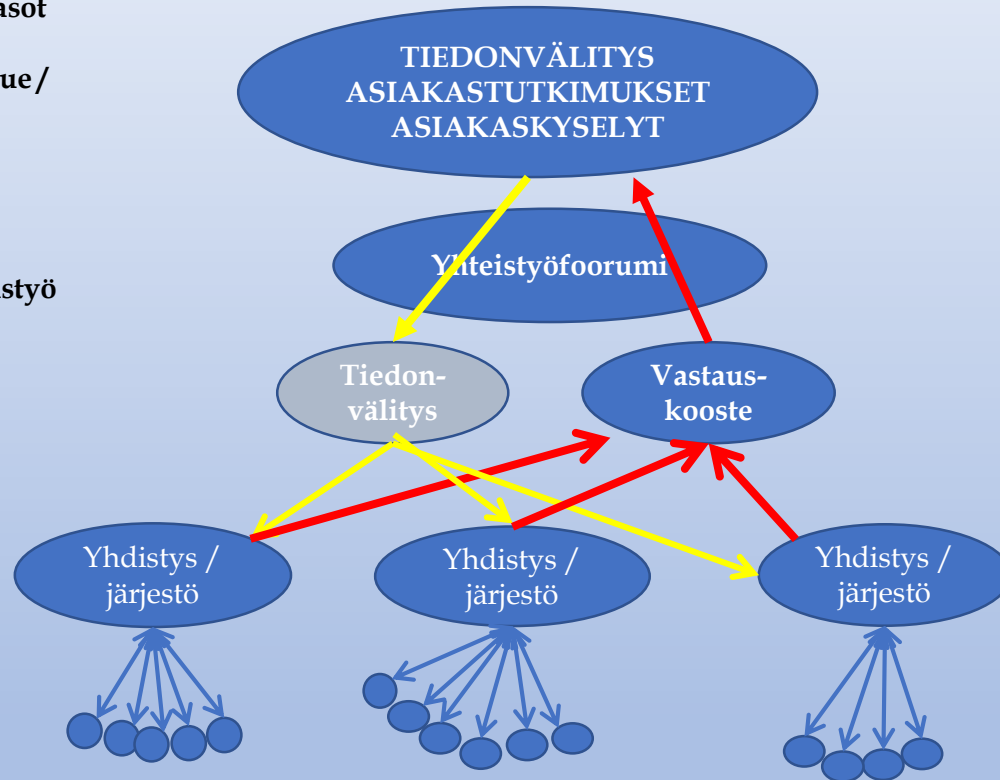
Organisaatiotasot

Hyvinvointialue/
Kunnat

Verkostoyhteistyö

Järjestö/
Yhdistys

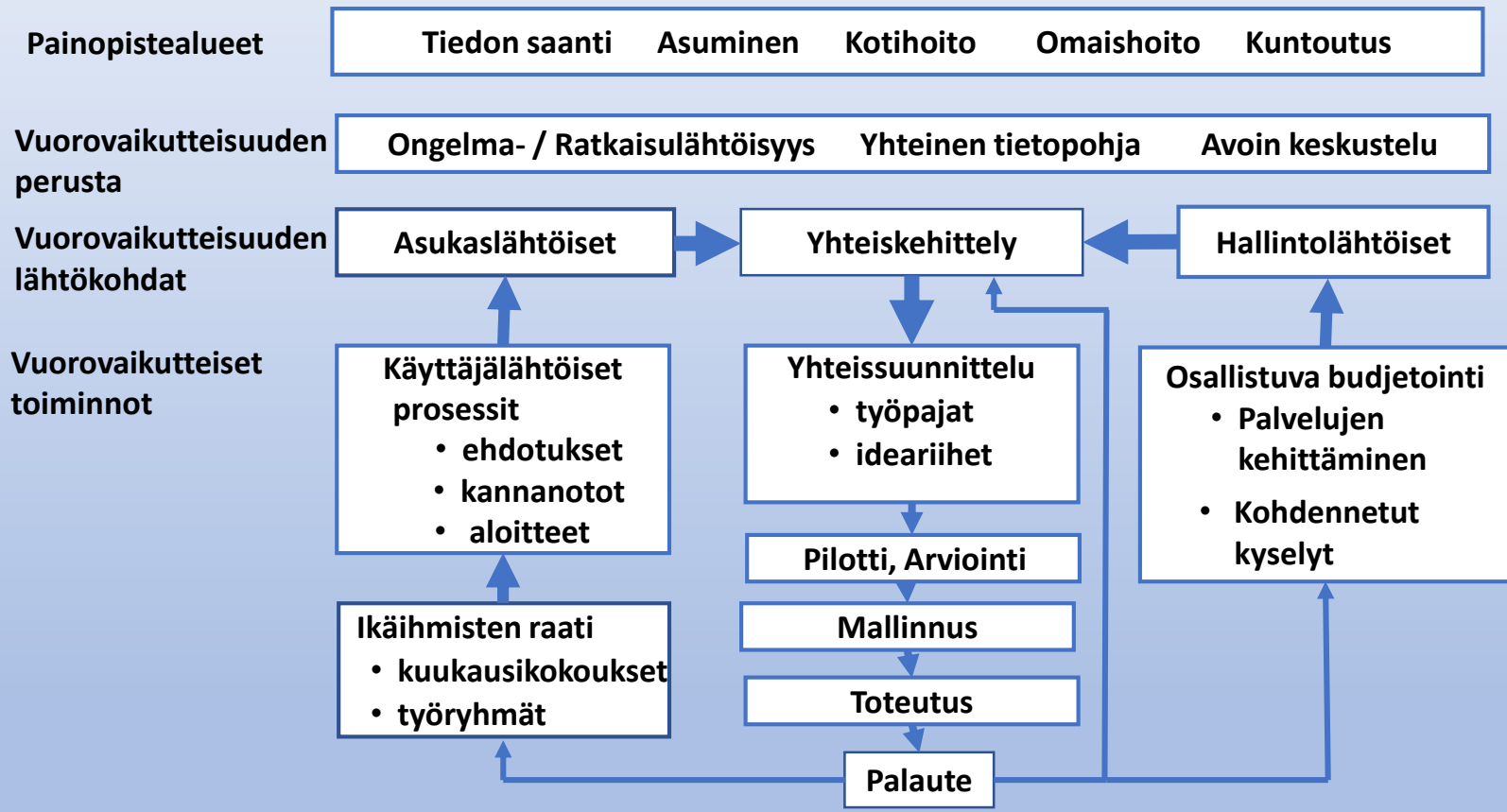
Jäsenet

Ikäihmisten raati

Maaliskuun kuukausikokous

IKÄIHMISTEN RAATI VUOROVAIKUTTEISENA TOIMIJANA

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Meikä-hanke

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista

Vastauskooste

Vastauksia		
kaupungista	333	67 %
pitäjistä	167	33 %
	500	

Sähköpostivastauksia		
kaupunkikeskeisiä	260	
Hämeen Kylät (pitäjistä)	91	
	351	70 %
Paperivastauksia		
asuntosäätiö (ryhmäkeskusteluja)	62	
yksittäisiä	87	
	149	30 %
Yhteensä	500	

**Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous**

Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista

Ikäjakauma

alle 65 v	76	15 %
65 - 74 v	227	45 %
75 - 84 v	121	24 %
yli 85 v	55	11 %
	21	4 %
	500	

Asumismuoto

Puolison tai ystävän kanssa	280	56 %
Yksin	191	38 %
Perheen kanssa	29	6 %
	500	

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista

Nykyinen asumismuoto

- **Kerrostalo** **36 %**
- **Omakotitalo haja-asutusalueella** **23 %**
- **Omakotitalo taajamassa** **22 %**
- **Rivitalo** **19 %**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista

Tulevat asumistoiveet

- **Oma asunto, yhteistilat käytettävissä** 48 %
- **Oma asunto yhteistilojen yhteydessä** 20 %
- **Erillinen omistus- tai vuokra-asunto** 23 %
- **Ympäri vuorokautiseksi muutettu kesäasunto** 6 %
- **Palvelutalo, lisää yhteisöllisyyttä** 6 %

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Kysely ikäihmisten asumisesta ja tulevista asumistoiveista

Jatkotoimet

- **Kyselyanalyysi**
  - Laajennettu asumistyöryhmä hyväksyy
- **Viestintäsuunnitelma** (ajoitus toimenpiteiden edistymisen mukainen)
  - Sisäinen viestintä
    - Kaupungin ylimmän johdon ja virkamiesten hyväksyntä
    - Tiedottaminen Meikä-hankkeen toimihenkilöille
  - Ulkoinen viestintä
    - Suuri yleisö
    - Media, lehdistö, radio, tv
- **Skenaariotyöskentely**
  - Tulosten jalkauttaminen
    - Uusi Tapiola (Voutila), uudisrakentaminen
    - Keinukamari, asuntoalue ikäystävälliseksi
    - Hauho, pitäjä

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten hyvä arki

Ikäihmisten palvelukokonaisuus

- **Ikäihmisten oma palvelutarve**
  - Mitä palveluita tarvitsen
  - Mistä saan tarvitsemani palvelut?
    - Kotona
    - Kotiin tuotuna
    - Lähipalveluna asiointialueella
    - Keskitettynä palveluna
- **Hallinnollinen näkökulma**
  - Palveluiden ryhmittely
    - Mitä lähipalveluina?
    - Mitä keskitettyinä?
- **Taloudellinen näkökulma**
  - Henkilö- ja talousresurssien optimaalinen ratkaisu

Ikäihmisten raati

Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten hyvä arki

Käytännön toiminnallisia näkökulmia

- Tunnistetaan
  - **Avainryhmät**
    - Paljon palveluja tarvitsevat
    - Riskiryhmät
  - **Yksin** asumisen ongelmat
  - **Arjen muutostilanteet**, kuten
    - eläkkeelle siirtyminen
    - äkillinen sairastuminen
    - leskeytyminen

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten hyvä arki

- **Ikäihminen haluaa asua kotonaan ja vastata itse itsestään ja omasta toiminnastaan.**
- **Hän käyttää sote-palveluita, kun tarvitsee niitä.**

- **Keskeistä**
  - **turvallisuus**
  - **jatkuvuus**
  - **fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi**

- **Palvelukokonaisuus**
  - **kotipalvelut**
  - **kotiin tuotavat palvelut**
  - **liikkuvat palvelut**
  - **lähipalvelut**
  - **sote-keskuspalvelut**
  - **ikäasumiseen soveltuva esteetön koti ja lähiympäristö**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten hyvä arki

Ikäihminen haluaa asua kotonaan

Turvallisuus

- **Kodin toimivuus**
  - **Kunnostus / korjausrakentaminen**
  - **Kodin tekniikka / tekniset apuvälineet**
- **Kotiin tuotavat palvelut**
- **Lähipalvelut**
- **Etäpalvelut**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten hyvä arki

Ikäihminen haluaa asua kotonaan

Jatkuvuus

- **Terveys / hoiva / sairaudet ja niiden hoito**
  - **Kuntokohtaiset asumismuodot**
    - **Koti - hoiva-asuminen - tehostettu hoiva 24/7**
    - **Kodinomaisuus**
  - **Sujuvat hoitolinjat**
    - **Koti ↔ sote -lähipalvelut ↔ sote -keskitetyt palvelut ↔ erikoissairaanhoido ↔ kuntoutus**
    - **Potilasvastuuhenkilöt, saattaen siirto**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisen toimintapolut ja hoivan tarve

TOIMINTAPOLUT

Asumispolku	Hoiva- / hoitopolku	Toteutus kotona
Kotona terveenä	Kotona terveenä	omahoito, Omaolo, Omakanta
Kotona avustettuna	lähipiiri avustaa	Omaolo, Omakanta, Mielenterveystalo
	kotihoito	kotihoito
	kotisairaanhoito	terveydenhoitaja, perhelääkäri (etänä)
	omaishoito	omaishoitaja
Yhteisöasuminen Hoivakodit	Perhehoito Hoiva-asuminen Erikoissairaanhoito	perhehoitaja
Kuntoutuslaitokset	Kuntoutus	
Koti	Kotikuntoutus	fysioterapeutti, omahoito
Saattohoitokoti	Terminaalinhoito	

HOIVAN TARVE

yli 75 v.	8 000					
Kotona asuvia	7 450	93 %				
Kotona asuvista						
omin avuin toimeentulevia			1 700	23 %		
apua tarvitsevia			5 750	77 %		
läheis- ja naapuriapu					3 500	61 %
hoivapalvelut kotona					950	16 %
säännöllinen kotihoito						820 11 %

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalvelukeskus

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Ikäihmisten sote-palvelut

Ikäihmisten raadin ehdotus

- **Neliportainen asiakaslähtöinen perusmalli**
kotona asuvan ikäihmisen sosiaali- ja terveystalvelujen toteuttamiseksi
  1. Kotitalvelut ja kotiin tuotavat talvelut
  2. Matalan kynnyksen lähitalvelut
  3. Keskitetyt sote-talvelut
  4. Erikoissairaanhoidon talvelut

Perusmalli

- Mahdollistaa perustalvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden tasapuolisesti koko Kanta-Hämeen hyvinvointialueella.
- Voidaan ottaa käyttöön asteittain henkilöstö-, rahoitus- ja tietotekniset resurssit huomioiden.

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalvelukeskus

Lähipalvelumääritelmä:

Lähipalvelut ovat kohtalaisen helposti saavutettavissa joko

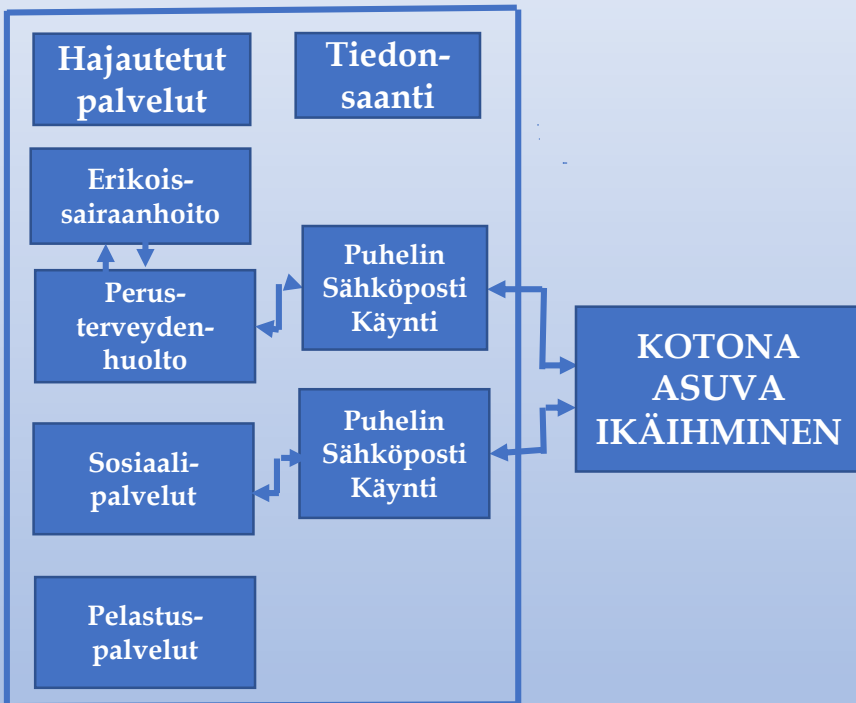
- **lähialueen toimipisteessä ikäihmisen asiantialueella (1 - 2 km:n etäisyydeltä) tai**
- **sähköisesti tai**
- **kotiin tuotuna**

Ikäihmisten raati

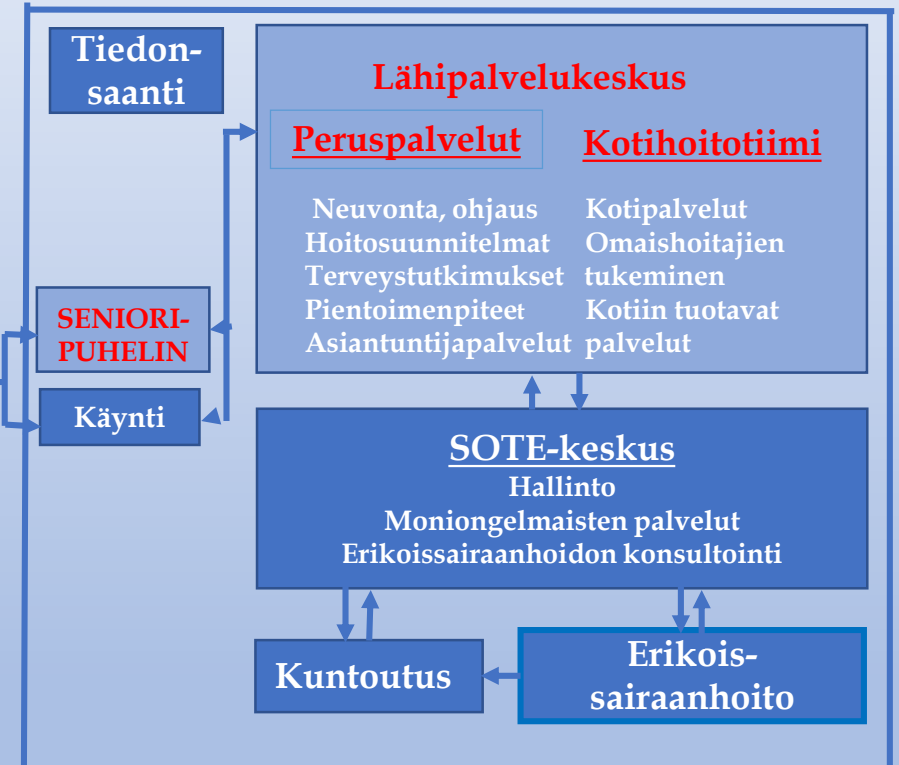
Maaliskuun kuukausikokous

KOTONA ASUVAN IKÄIHMISEN SOTE- PALVELUT

SOTE-PALVELUT 2021

SOTE-PALVELUT 2025

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalvelukeskus sote-palveluiden toiminnallisena osana

- Yleismalli
sovelletaan lähipalvelualueen palvelutarpeen mukaisesti
- Toimintaperiaate
  - Matalan kynnyksen lähipalvelut
  - 'Yhden yhteenoton' ja 'kerralla haltuun' -periaate
- Päätoiminnot:
  - **Peruspalvelut ja**
  - **Itseohjautuvan kotihoitotiimin toiminta**
- Aukioloajat:
Klo 8 - 16 arkipäivinä 2 - 5 päivää / viikko

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalvelukeskus

- Peruspalvelut

- Neuvonta, ohjaus
- Ennalta ehkäisevät toiminnot
- Palvelu- ja hoitosuunnitelmat
- Terveystutkimukset
- Pientoimenpiteet
- Asiantuntijapalvelut (sairaanhoitaja, lääkäri, terapeutit)

- Itseohjautuva kotihoitotiimi

- Kotipalvelut ja kotisairaanhoito
- Kotiin tuotavat palvelut
- Kuntoutus

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalvelukeskus

- **Johto**
  - Sairaanhoidajakeskeinen monialainen hoitotiimi
  - Sote-keskus koordinoi hallinnollisesti
- **Sijainti**
  - Lähipalveluiden asiointikeskuksessa tai sen välittömässä läheisyydessä
- **Resurssit**
  - Henkilöstö
    - Nykyinen terveyskeskus- ja kotipalveluhenkilöstö uudelleenorganisoinnina
  - Rahoitus
    - Sote-rahoitusmalli
  - Toimitilat
    - Toiminnallinen siirto terveyskeskusjärjestelmän tiloista

Lähipalvelukeskuksen merkitys (hyödyt / edut)

- **Matalan kynnyksen lähipalvelupiste**
- **Perustason palveluja alueen kaikille ikäryhmille**
  - **Palvelujen oikea-aikainen saavutettavuus; hoitoon pääsy 7 vrk.**
- **Lähipalvelualueen tuntemus**
  - **Henkilökunta tutustuu alueen asiakkaiden elämäntilanteeseen ja palvelutarpeeseen useamman käyntikerran aikana**
  - **Asiakkailla mahdollisuus tiedonhankintaan lähipalvelun yhteyshenkilöiltä**
- **Tuttu ja turvallinen**
  - **Jatkuva asiakassuhde asukas/omahoitaja/omalääkäri**
  - **Helppo löytää, helppo tulla, helppo olla**

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Korjausehdotuksia

- **Kaksiportainen sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmä**
  - täyden palvelun sote-keskukset
  - matalan kynnyksen lähitalvvelukeskukset
- **Sosiaalitalvvelut siirretään sote-talvvelukokonaisuuteen**
  - neuvonta ja ohjaus lähitalvveluihin
  - viranomaispäätökset täyden palvelun sote-keskuksiin
- **Hallinnolliset muutokset**
  - eivät saa näkyä yksittäisen asiakkaan palveluiden heikentymisenä vaan
  - palveluiden asteittaisena kehittämisenä asiakaslähtöiseen suuntaan

Ikäihmisten raati
Maaliskuun kuukausikokous

Lähipalveluasema

Referaatti, Hämeen Sanomat 14.3.2022

**”Lähipalveluasema,
matalan kynnyksen palvelut, liikkuvat palvelut,
hyvä asiakasohjaus,
sosiaali- ja terveydenhuollon perustiimi ja
riittävä taustakonsultaatio
ovat kokeilemisen arvoisia toimintamalleja,
Aaltonen havainnollistaa.”**

**Elli Aaltonen
Työelämäprofessori
Tampereen yliopisto
Entinen Kelan pääjohtaja**